डिजिटल साक्षरता उपक्रम आणि महिला सक्षमीकरण

प्रा.डॉ. वसुमती पो. पाटील
मराठी विभाग प्रमुख,
श्री. पु. पाटील कला व कै. डॉ. बी.एस.देसले
विज्ञान महाविद्यालय, साक्री
ता. साक्री, जि. धुळे

[illegible] विज्ञान-तंत्रज्ञानाने युग झपाटलेले आहे. जागतिकीकरणाच्या लाटेमुळे जग [illegible] आहे. विकसित समाज निर्मितीसाठी स्त्रीने जखडलेल्या आपल्या समाजाला [illegible] अंधश्रद्धा, तर्कशुद्ध आचार-विचारांचे महत्त्व पटवून देण्यासाठी भविष्यातील [illegible] समर्थ आणि सक्षम होणे आवश्यक आहे. भविष्यातील आव्हाने [illegible] महिलांनी काही सोपी तत्वे अंगी बाळगणे आज गरजेचे आहे. माहिती [illegible] पुरेसे ज्ञान प्रत्येक स्त्रीला असावे. संगणक, मोबाईल, इंटरनेट इत्यादींचा वापर [illegible] कसा, किती कोणत्या पध्दतीने करावा याबाबतीत स्त्रीने सज्ञान असणे काळाची [illegible] गरज आहे. महिला सक्षमीकरणात स्त्रियांचा सर्वांगीण विकास अपेक्षित असतो. मग [illegible] सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, शैक्षणिक इ. कोणतेही क्षेत्र असो स्त्रीने निर्भिडपणे [illegible] आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या बाबतीत जागरूक असावे.

आज महिला सुरक्षा अत्यंत महत्त्वपूर्ण बाब ठरली आहे. प्रत्येक क्षेत्रात महिला [illegible] आज [illegible] होणारे अत्याचार वाढत चालले आहे. इतकेच नाही तर [illegible] घराबाहेर लहान-लहान मुली देखील सुरक्षित नाही. अशा वेळी महिलांनी स्त्री- [illegible] किंवा भेदभाव असा प्रतिद्वंद्वात्मक व निरर्थक संघर्ष मागे [illegible] आपली शक्ती [illegible] सार्थक बदल आपल्या व्यक्तिमत्त्वामध्ये घडवून आणला पाहिजे.

महिलांनी आपल्या सुरक्षेसाठी स्वतः शारीरिक दृष्ट्या सक्षम असणे आवश्यक [illegible] वापरत असलेल्या मोबाईलचा वापर योग्य पध्दतीने करावा जसे की [illegible] हेल्पलाईन, सुरक्षा ॲप, लोकेशन इ. सर्व बाबींची माहिती त्या स्त्रीला असावी अर्थात [illegible] आपली सुरक्षा असावी कारण जग हे तंत्रज्ञानाचे आहे. रोजच्या दैनंदिन [illegible] प्रत्येक क्षेत्रात टेक्नॉलॉजीचा भरपूर उपयोग करत

[illegible] शकतो. [illegible] सोबत काही गॅजेट्स पण असत तुमच्या सोबत. [illegible] संरक्षण प्रदान करता येऊ शकतात. महिलांना असे गॅजेट्स कायद्यांनीशी [illegible] शकतात. या काही गॅजेट्स दागिन्यांमध्येही लपविता येऊ शकतात. जसे की, [illegible] एक ब्रेसलेट सारखे उपकरण आहे. त्यात दोन बटन असतात एक [illegible] संपर्क करण्यासाठी असतो. संकटाची स्थिती असल्यास सावधगिरी [illegible] किंवा पोलिसांतील व्यक्ती या अॅपद्वारे आपत्कालीन नंबरशी संपर्क करू शकतात. त्यामध्ये होणारी ऑडियो रेकॉर्डिंग सरळ उपयोग करणाऱ्याच्या मोबाईल फोन [illegible] जोडलेली असते. तसेच सायरन हे सुध्दा अंगठीत लपवून त्या अॅपद्वारे वापर केला जाऊ शकतो. त्याचा आवाज पन्नास फूट अंतरापर्यंत जाऊ शकतो तसेच आक्रमण करणारा व्यक्ती देखील सायरनच्या आवाजाने भ्रमित होऊ शकतो. काही सायरनचे उपकरण [illegible] सोबत जोडलेले असतात. त्या डिवाईसचा वापर सायलेंट मोड मध्ये पण सेट होऊ शकतो, जेणे करुन विना आवाज कॉन्टेक्स असलेल्यांपर्यंत माहिती जाऊ शकते. त्याचप्रमाणे छेड-छाड, बलात्कार, ॲसिड हल्ला अशा अनेक घटनांमुळे महिलांनी आपल्या सुरक्षेसाठी जीपीएस ट्रॅकिंग, इमरजन्सी कॉन्टॅक्ट नंबर, सेफ लोकेशन सारखे फिचर्सचा वापर केला पाहिजे. त्यापैकी काही अॅप सरळ पोलिस कंट्रोल रुमशी जोडलेले असतात. वुमन सेफ्टी, स्मार्ट २४X२४ D रक्षा वुमन सेफ्टी अलर्ट, सेफ्टीपीन, निर्भया बी फिअरलेस अॅप, [illegible] एम शक्ति अॅप अशा अनेक प्रकारे स्त्री जागरुक राहू शकते.

महिलांनी आर्थिक व्यवहार करतांना डिजिटल बँक विषयी जाणून घेतले पाहिजे कमी वेळात योग्य पध्दतीने व्यवहार करता येऊ शकतो. जेणे करुन ऐन वेळेस आर्थिक संकट, अडचण असल्यास मार्ग सुचतात. ऑनलाईन बुकिंग, ऑनलाईन बिल भरणे, [illegible] ट्रान्सफर करणे, एखाद्या वस्तूची प्रत त्याविषयी सखोल माहिती, तिचा भाव कुठे उपलब्ध होईल. घरापर्यंत ती वस्तू पोहचण्यासाठी लागणारा वेळ इ. सर्व माहिती जाणून घेतली पाहिजे जेणे करुन इतरांवर अवलंबून न राहता स्वावलंबी होऊ शकते. त्याचप्रमाणे इंटरनेटच्या नेटवर्किंग व्यवसाय मध्ये फसव्या गोष्टी ओळखता आल्या पाहिजे कारण [illegible] इंटरनेटच्या महाजालमध्ये फसलेले आहे. कधी, कोण कुठे आणि कसा आपणास फसवेल याविषयी सांगणे कठीण त्यात महिला अधिक बळी पडत असतात. वेगवेगळ्या [illegible] जाहिराती आणि फसवे आकर्षण हे ओळखता आले पाहिजे. अनेक चांगल्या अभ्यासपूर्ण वेबसाईट्स आणि युट्यूबवरील व्हिडीओ, ऑडिओ इ. मुळे ज्ञानात भर पडत असते [illegible] त्यामध्ये देखील सतर्कता असावी फेसबुक, इन्स्टाग्राम, टेलीग्राम, टिवटर इ. गोष्टींमध्ये

Scanned by CamScanner

विषयी माहिती मिळवुन आपल्या [illegible] किंवा कोणाच्या बनावट संदेश, बनावट फोटो, बनावट ई-मेल, बनावट साईट्सचे बळी नाही याची दक्षता घेतली पाहिजे. कारण आपल्या देशांतर्गतच नाही तर परदेशी मध्ये देखील महिलांच्या फसवणूकीचे प्रकार उघडकीस आले आहेत. अशा वेळी साक्षरता उपक्रम जाणून घेणे आवश्यक ठरते. त्यासाठी प्रधानमंत्री ग्रामीण साक्षरता अभियान योजना राबविण्यात येत आहे. योजनेचा उद्देश देशातील नागरिकांना डिजिटल साक्षर करणे आहे ३१ मार्च २०२० पर्यंत देशातील ४० टक्के ग्रामीण कुटुंबामधील कमीत कमी एक सदस्याला डिजिटल साक्षर करण्याचा हा योजनेचा हेतु त्यासाठी वेबसाइट वर त्याची सविस्तर माहिती दिली आहे.

महिलांनी दैनंदिन व्यवहारांसोबतच आपण ज्या-ज्या क्षेत्रात काम करतो तेथे वापरल्या जाणाऱ्या आधुनिक तंत्रज्ञानाशी माहितगार होणे, त्याची योग्य हाताळणी करणे व आपले व्यक्तिमत्व अधिक सक्षम बनविणे आज काळाची गरज आहे.

संदर्भ :-

स्त्री-पुरुष तुलना	:-	ताराबाई शिंदे.
स्त्रीवाद आणि समाज परिवर्तन	:-	डॉ. वंदना महाजन.
स्त्री संघर्षाची नवी झेप	:-	डॉ. नीलम गोऱ्हे.

Scanned by CamScanner